

Végre látunk egy diplomatát az irodalmi kritikus szerepében! Szokatlan látvány. Valóban, Amerikában még nem pusztultak ki azok az emberek, akik nem ismerik a tréfát. A kritikus-diplomata, aki úgylát-szik, igen jártas a »sajtószabadság« kérdéseiben, tiltakozó jegyzékkel lép fel egy — költeménnyel szemben. Csakis a legfelháborítóbb politikai nyegleséggel lehet magyarázni a prágai követ »kritikusi« fellépését, az amerikai követségnek egy másik ország irodalmi ügyeibe való beavatkozását.

A »sajtószabadság« prókátorai készek vétőt emelni idegen országokban megjelent költemények ellen is, ha azok nem tetszenek nekik. Azok az emberek, akik otthon, a maguk országában mindenféle förmedvényeket sugalmaznak más országok és más népek politikusai ellen, most nevelőkisasszonyok szerepében lépnek fel és »jó modorra« akarják tanítani azokat, akik egyáltalán nem kérnek ebből és ami a fő, egyáltalán nincs is szükségük rá.

Jó lenne, ha az amerikai erkölcsösözőknek eszükbe jutna, hogy Csehszlovákia nem Görögország és nem Törökország. Ott el lehet némitani a szabad szót, börtönbe lehet zárni bárkit, akinek a stílusa nem tetszik az amerikai uraknak.

De az új demokrácia országaiban sajtó-, gondolat- és szólásszabadság van, olyan szabadság, amelynek nyomát sem látjuk az amerikai »kritikusok« vasfüggönye mögött élő országokban.

M. Apletin

MAGYARORSZÁGI DIÁKLEVÉL

Kultúrszövetségünkbe naponta érkeznek Magyarországról levelek diákoktól, munkásoktól. Haladó könyveket, folyóiratokat kérnek, hogy megismerjék a környező államok népeit, kultúráját, politikai, gazdasági és társadalmi helyzetét. Elküldött könyveinkre levelükben a következőket írják: »Nálunk nincs olyan bátorhangú és a nép érdekeit anynyira visszatükröző lap, mint a HID. De reméljük, hogy eljön az az idő, amikor az igazi irodalom az lesz, amely a megalkuvás nélküli, bátor helytállást és harcot, haladást hirdeti — s ez lesz a lényege és szépsége«.

Itt közöljük teljes egészében a pápai Petőfi Sándor kollégium levelét, amelyből láthatjuk az új értelmiség viszonyát a néppel s a reális élettel. A ma fiataljai ezek, akik büszkék, hogy beállhatnak a szabadságszerető népek sorába. Tudatában vannak, hogy rájuk vár a föladat: testvérnépeink egymáshoz közelebbhozása és az új szellem meggyökeresztetése. Bizonyíték ez a levél arra, hogy a haladó magyar diákifjú-ság — akiket »megfertőzötteknek, félrevezetteknek« bélyegeznék meg a haladás ellenségei — már elindult a lelki ujjáépítés útján s Petőfi, Ady, József Attila szellemében harcol a népi demokrácia megvalósulásáért és megerősödéséért:

»Mikor levelünkkel és kérésünkkel felkerestük a jugoszláviai magyarok Kultúrszövetségét nem is mertük remélni, hogy ilyen értékes ajándéokra tehetünk szert. Első kötelességemnek tartom, hogy negyven paraszt és munkásszármazású népi kollégista hálás köszönetét fejezzem ki a Vajdasági Magyar Kultúrszövetségnek ezért az értékes ajándék-

ért. Ez az ajándék beszédes bizonyítéka annak, hogy Titó Jugoszláviájában szabad magyarok élnek és a jugoszláv nép teljes megbecsülésben részesíti a magyar népi kultúra kincseit. Nekünk, népi kollégistáknak, akik csak tisztelettel és megbecsüléssel tekinthetünk Titó népe felé, jól esik érezni és tapasztalni, hogy a dunatáji népek közössége nem okoskodás és nem álmom, mert bármennyire is igyekezett a feudálkapitalista társadalom ellentéteket szítani a nemzetiségek között és válaszfalakat emelni a »kis« népek közé, a népek közös bajaikban és közös kultúrájukban megtalálják egymást és egymás iránt érzett szolidaritásuk teljes mértékben kifejlődhet a demokratikus államberendezéseken keresztül.

Ez a baráti kapcsolat, ami ezen az ajándékozáson keresztül kifejlődött közöttünk, úgy érzem feljogosít arra, hogy egy-két dolgot elmondjak kollégiumunk életéből.

Kollégiumunk létrehozásában döntő szerepe volt a vidék paraszt-ságának, a város munkásságának és legelsősorban is a város kommunista polgármesterének, Kerekes Jánosnak. Ő alakította meg az elmúlt év augusztusában a kollégium szervező-bizottságot, ennek eredményes munkája és a város nagy áldozatkészségének árán (a kommunista Kerekes János közbenjárására a város épülete rendbehozásra 5600 forintot, berendezésre pedig 18.000 forintot áldozott) szeptember 29-én 27 taggal megindulhatott a kollégium s azóta a tagok száma 40-re emelkedett. Kollégiumunknak Petőfi Sándor nevét választottuk nemcsak azért, mert az egykori pápai diák emlékét akarjuk ezzel híven megőrizni, hanem azért is, mert ha a magyar népi demokráciáért s vele együtt a dolgozók világszabadságáért akarunk küzdeni nem találhatunk jobbat, mint Petőfi nevét. Különböző egész mozgalmunk ezt a programot tette magáévá és ha valamely mozgalom a 48-as ifjak szellemében dolgozik, akkor az mi vagyunk. A kezdeti nehézségek ellenére már az első napokban megszerveztük a szemináriumi munkát, a közös tanulást, előadásokat, faliújságot, stb. A hét minden napján van közös elfoglaltságunk. Hetenkint kétszer van népdal-népi tánctanulás, egyszer történelmi szeminárium, — amikor a magyar történelmet előlről kezdve a jobbágyság, majd a munkásság szemszögéből tárgyalja velünk egy középiskolai tanár. Irodalmi szeminárium is hetente egyszer van, amikor egy-egy kollégiumi tag lép elő előadással az igazgatónk vezetésével, aki különben irodalomszakos tanár. (Az első félévben Petőfit tárgyaltuk és a 48-as eseményeket, most a második félévben József Attila s rajta keresztül a Horthy reakció tárgyalására tértünk át). Csütörtökönként vagy látogatni megyünk valamelyik ifjúsági egyesületbe, vagy őket hívjuk meg hozzánk. Minden hónap első csütörtökén vitanapot rendezünk kollégiumon kívülállóknak is. Ugyancsak havonta egy csütörtökön megtartjuk az interpellációs napot, amikor minden kollégiumi tag elmondhatja kifogásait és javaslatait a kollégium vezetőségének. Szombatoként legtöbbször színház és mozilátogatás a program, — ugyanis megállapodásunk van a pápai mozitulajdonosokkal, hogy népi kollégisták ingyen mehetnek moziba. Vasárnapoként víg nótaszótól hangos a határ és az országút, mert egy-két lovaskocsival vidám népi kollégisták mennek ki falura, hogy a népi kultúra ápolásával és a parasztsághoz való kapcsolataink szorosabbra fűzésével harcoljunk a népi demokráciáért.

Ennyi egész röviden és vázlatosan egy heti munkarend. De még nem is szóltam a külső előadókról. Havonta legalább egyet vagy két-

tőt megszoktunk hallgatni, akik pártállásra és felekezetre való különbség nélkül jöhetnek és különböző témákról beszélnek. Ezekben az előadásokban különösen a szociográfiai tárgyat kedveljük, de szívesen hallgatjuk mikor egy-egy baloldali értelmiség beszámol külföldi útjairól. Igen szoros kapcsolataink vannak a gyári munkássággal is. Nem egyszer megkerestük őket a munkásotthonban és a pártokban, de legnagyobb élményt az jelentett számunkra, mikor munkaközben, üzemekben kereshettük fel őket. A pápai munkásság ezeken a kultúrelőadásokon és látogatásokon keresztül megismert bennünket és mi is őket, úgyhogy ezeken a kapcsolatokon keresztül fel tudja mérni a népi kollégium jelentőségét. A munkásság látva, hogy mi a népi hagyományok ápolásával nagyszerűen összetudjuk egyeztetni a korszerű haladást (közös gyűléseinken nemcsak népi táncokat és népdalokat adunk elő, hanem fiatal és öreg ajkáról egy akarattal és egy szívvel hangzanak a munkás-dalok a Marseillaise, az Internacionale) nem zárkóznak el attól, hogy csekély keresetükből is áldozatosan támogassák kollégiumunkat. A gyárak szépösszegű stipendiumokkal támogatnak bennünket és ez is egyik biztosítéka tanulóink zavartalan szellemi fejlődésének. Itt kell megemlítenem a tanulók általános eredményét, amely népi kollégistákhoz illő szép eredményt mutat. Közöttünk senki sinés, aki bukott volna, a hármások száma 8–10 százalék, a többi jeles és kitűnő. Ezek az eredmények lehetőséget nyújtanak arra, hogy mint Ady mondja: szétáradjunk úzhetetlenül és a diákság körében mi legyünk az élcsapat.

Ennyit mondtam el, bár még sok mindent megemlíthetnék. Azt hiszem ez a kevés is megfelelő bepillantást nyújtott munkánkba, hogy hogyan élünk, harcolunk Petőfi, Ady és József Attila szellemében a népi demokráciáért.

Remélem, hogy a HID és esetleg még egy napilap olvasásán keresztül még jobban kifejlődnek kapcsolataink, mert mi Titó államától — ahol erős a népi demokrácia — mindig csak tanulhatunk. — Bíró István a kollégium titkára.

S Z E M L E

ZÁLKA MÁTÉ KÖNYVE

Különös izgalommal vettük kezünkbe a regényt, hiszen nem mindennapi olvasmányról s nem is szokványos elbeszélő műről van szó. Ennél sokkal többről. Az első világháborúból vérző cím — Doberdó — legalább annyi tragikumot rejteget magában, mint Isonzó völgye, a volhyniai mocsarak vagy a második világháború Szabasztopolja —, ha a téma serkent az olvasásra. Itt nem a témáról, hanem a szerzőről

van szó, ami az olvasót — ki a sorok között szeret kutatni s a multat tapogatni — mélységesen megindítja.

A szerző Zalka Máté, — ezért, már csak ezért is regényéhez emberi közünk van.

Ki volt Zalka Máté?

E kérdésre a legtöbb helyről még csak feleletet sem kapunk. Kevesen, a haladó írók és olvasók között alig néhányan tudják, hogy Zalka Máté szabadsághős volt, a spanyol szabadságharc legendáshírű »Lukács« tábornoka.